

deres Sønner og Døtre ikke indgaa efter deres Mening daarlige Partier, de passe meget nøje paa, at det bliver saadanne Partier, hvorved Børnene kunne beholde Gaardene i Eje og Besiddelse. Det er ganske sikkert, at der saaledes er en vis aristokratisk Følelse i vor Bondestand. Men samtidig med det er der ikke Tale om, at nogen Rigsdagskandidat kunde stille sig i en Kreds uden at kalde sig Demokrat, saa jeg kan næsten sige, at selv om vi ikke ere det, saa kalde vi os dog alle Demokrater. Der er, det kan jeg sige, overmaade lidt aristokratisk Følelse her i Landet. Men jo mere det er Tilfældet, des mere Grund er der, forekommer det mig, til at have et konservativt Parti. Men der, maa man sige, gælder noget lignende: Vi have sandelig heller ikke megen Konservatisme. Der er imidlertid ingen Tvivl om, at vi her i Landet maa have Elementer til Dannelse af et konservativt Parti, saaledes som det findes i andre Lande. Hvis der virkelig kom nogen, der kunde bringe et Parti nogenlunde frem, saa er jeg vis paa, at mange her i Landet vilde slutte sig til et virkelig konservativt Parti, men for Øjeblikket mangler det aldeles. Selv om ogsaa Venstre er delt i to Grupper, saa vil dog ingen kalde nogen af de to Grupper for konservativ. Jeg tror heller ikke, at nogen vil kalde vort nuværende Højre for konservativt. Saa vidt jeg ved, er det unge Højre afgaaet ved Døden, men det unge Højre var sandelig heller ikke konservativt. Jeg har nok hørt, at der for nylig er lavet noget nyt i den samme Retning, men jeg tror ikke, at man fornærmer det Parti ved at sige, at dets Medlemmer ere mere radikale end konservative. Og i vor høje Rigsdag er hverken Folketing eller Landsting meget konservativt. Jeg vil ikke nævne dette Forslag som et specielt Eksempel, men jeg vil dog sige, at naar man ganske rolig tager et Lovforslag som dette, saa forekommer det mig, at man kan sige, at Landstinget heller ikke i den Hensende er meget konservativt, og at der er god Grund til at ønske, at det kunde komme ind i en skarp og virkelig bestemt konservativ Retning. Thi det lader sig ikke nægte, at der for Øjeblikket ikke alene her i Landet, men ogsaa i Udlandet hele Verden over, forestaar — og man mærker jo allerede Dønningerne — en skarp Kamp mellem det bestaaende Samfund og Socialismen; om end den ikke er fremtrædende her, saa kan man være ganske sikker paa, at den vil komme før eller senere. Jeg skal være den sidste til

at nægte, at det kan være fuldstændig berettiget for Socialisterne at samle deres Medlemmer for at kæmpe for de Formaal, som de mene ere berettigede; men saa forekommer det mig paa den anden Side ogsaa, at det ikke alene er en Ret, men at det burde være en Pligt for Tilhængerne af det bestaaende Samfund at søge at komme sammen og danne et Parti, som kunde modstaa de forskellige Strømninger, som komme frem. Thi hvis Socialisterne ganske rolig kunde styre henimod den Bygning af Samfundet, som de have sat som deres Ideal, uden at der blev gjort nogen Modstand, uden at der her i Danmark var et konservativt Parti, saa staar det for mig saaledes, at vi hverken faa en socialistisk Stat eller nogen anden ordnet Tilstand, men at vi komme ned i en Uorden, hvis den ikke, hvad jeg haaber vil blive Tilfældet, vil blive standset af en kraftig Haand. Vi maa ganske sikkert se at faa et konservativt Parti, et Parti, hvis Medlemmer virkelig kæmpe for det bestaaende, og som ikke ville gaa med til alt for radikale Forhold. Der er noget paafaldende i, at enhver, der begynder paa at ville danne politiske Partier, enhver, der vil være Politiker for Øjeblikket, maa slaa sig paa Radikalismen; naar han ikke er radikal, nytter det ikke noget. Vi se, at selv de dygtigste Folk, Folk, som jeg har megen Respekt for, og hvis politiske Anskuelse jeg ser op til, maa være radikale, ellers fører det ikke til noget. Jeg vil nu ikke gaa med til dette Lovforslag, det tilstaar jeg, men jeg har hørt mange af mine gode Venner, Folk, som jeg sætter Pris paa, og hvis politiske Anskuelser jeg ser op til, udtale, at man kunde jo godt forsøge. Jeg hørte ogsaa den ærede sidste Taler sige, at man kunde jo dog gøre et Forsøg. Men et saadant Forsøg er ikke heldigt, der er ingen Tvivl om, at det; at der ydes Penge til Enkeltmand, ikke er et Forsøg paa at hjælpe Agerbruget, Husmandsbruget og saa videre. Dette at give Penge til Enkeltmand, det kan jeg ikke være med til.

Der kan være meget inden for Socialismen, som jeg ikke har noget imod. At de have deres Forbrugsforeninger er der f. Eks. ikke noget at sige til; de faa deres Varer baade bedre og billigere derigennem, og de undgaa derved mange Gange en trykkende Gæld, som meget tit ellers kunde være til stor Skade for dem. Jeg har heller ikke noget imod, at de danne Fabrikker; det har jo vist sig, at Socialisterne paa en meget dygtig Maade have dannet en Fabrik her i Kjøbenhavn, og at det kan gaa. Og